

Datum	30 juli 2019
Onderwerp	Ondermijning
Aanleiding	Wijziging Damoclesbeleid / Bibobbeleid
Portefeuillehouder	Astrid Nienhuis

Aanleiding

De media berichten er bijna dagelijks over: ernstige vormen van criminaliteit. Productie en handel in drugs, mensenhandel (inclusief arbeidsuitbuiting), cybercriminaliteit, grove vormen van afpersing en oplichting, witwassen, afrekeningen in het criminele circuit. Het Openbaar Ministerie en politie binden dagelijks de strijd aan om verdachten van deze vormen van criminaliteit op te sporen en te vervolgen, vaak met succes. Deze taferelen zijn niet voorbehouden aan Amsterdam of Noord-Brabant. Dit is geen ver van mijn bed show. Ook in Noord-Holland en in Heemstede komen dergelijke vormen van criminaliteit in toenemende mate voor. Naast strafrechtelijk ingrijpen heeft het voorkomen van deze vorm van criminaliteit ook prioriteit. Hierin kunnen gemeente, partners en inwoners een rol spelen.

Om bijvoorbeeld een hennepkwekerij op te zetten is o.m. een locatie nodig, liefst onttrokken aan het zicht vanaf de openbare weg en een elektricien die de stroomvoorziening regelt. Om mensen onder te brengen in het kader van arbeidsuitbuiting is soms een omgevingsvergunning nodig om een locatie te (ver)bouwen of moeten mensen een legale status verkrijgen. Om wit te wassen is een dekmantel nodig (diverse branches zijn daar kwetsbaar voor), een contract of een vastgoedtransactie.

De gemeenteraad heeft in zijn zienswijze op het Integraal Meerjarig Veiligheidsplan van de Eenheid Noord-Holland – het veiligheidsplan van gemeenten, politie en openbaar ministerie – de prioritering van dit onderwerp onderschreven. Terecht, want de gemeente heeft een eigenstandige verantwoordelijkheid om de integriteit van het bestuur en de samenleving te beschermen en de hier bedoelde verwevenheid te voorkomen. De gemeente kan awareness creëren bij inwoners, partners, ambtenaren en bestuurders, via onderzoeken naar woon- en adresfraude, door alert te reageren op paspoortaanvragen na vermissing of diefstal en klachten over overlast via het overlastspreekuur.

De gevolgen voor inwoners die met deze vorm van criminaliteit te maken hebben gekregen, zijn legio, variërend van wateroverlast door een hennepkwekerij, bedreiging, identiteitsfraude met alle gevolgen van dien, schulden, huisuitzetting, zelfs tot een situatie waarbij schoten zijn gelost. Allemaal voorbeelden die zich de afgelopen jaren ook in Heemstede hebben voorgedaan.

Nieuw beleid en ontwikkelingen

Eerder is over ondermijning gesproken in de Commissie / Raad. In 2018 is een summier (geheim) ondermijningbeeld opgesteld door het RIEC (Regionaal Informatie en Expertise Centrum) bedoeld om awareness te creëren bij bestuurders. Deze wordt thans verder uitgediept. Daarnaast is een informatieve sessie georganiseerd voor de raden met een meer algemene strekking.

In september / oktober – afhankelijk van de voorbereiding en ruimte in de agenda van de commissie Samenleving – zal de commissie worden bijgepraat over dit thema, zowel over het beeld in Heemstede als de ontwikkelingen in de regio in het kader van het Integraal Meerjarig Veiligheidsplan. Inmiddels heeft het college nieuw aangescherpt Damoclesbeleid

Collegebericht

vastgesteld. In het najaar volgt een uitbreiding van het huidige Bibobbeleid en zal het de nieuwe meerjarige veiligheidsnota aan de raad aangeboden worden. Hieronder vindt u de planning van de genoemde activiteiten. Uitgebreide achtergrondinformatie over ontwikkelingen inzake genoemde instrumenten en het melden van criminaliteit vindt u in de bijlage.

Overzicht planning voor commissie / Raad

<i>Onderwerp</i>	<i>Inhoud</i>	<i>Periode Commissie / Raad</i>
Voorlichting over ondermijning	In commissieverband wordt de raad bijgepraat over het onderwerp ondermijning in Heemstede en de ontwikkelingen in de Eenheid.	Commissie September / oktober (precieze planning hangt af van de noodzakelijke voorbereiding en ruimte in de agenda van de commissie)
Intrekking Bibobbeleid	Het thans geldende Bibobbeleid is vastgesteld door de Raad. De Raad is daarom bevoegd tot intrekking te besluiten.	Commissie / Raad September 2019
Vaststelling nieuwe Bibobbeleid	Het nieuwe Bibobbeleid wordt vastgesteld door respectievelijk College / Burgemeester	Oktober 2019
Vaststellen begroting	Het bewaken van de integriteit van de gemeente vergt steeds meer inspanningen. Op verschillende domeinen moeten extra werkzaamheden worden verricht. Om die reden is in de kadernota verzocht om middelen om deze extra activiteiten te kunnen ontplooiën. Definitieve besluitvorming hierover vindt plaats bij de begroting.	Commissie / Raad Oktober / november 2019
Vaststelling meerjarige veiligheidsnota Heemstede 2020 - 2023	De commissie heeft input geleverd voor deze nota. Via bewonersavonden (mei/juni) en wijkwandelingen (september) wordt bij inwoners input opgehaald. Daarna wordt een meerjarige nota opgesteld en ter vaststelling aangeboden aan de Raad.	Commissie / Raad November / december 2019

Bijlage:

Achtergrondinformatie over specifieke gemeentelijke bevoegdheden

De Rijksoverheid heeft de gemeente een aantal specifieke instrumenten / bevoegdheden gegeven om in te grijpen als de leefbaarheid, openbare orde en veiligheid in het gedrang is: (1) de bevoegdheid tot sluiting van lokalen en woningen na het aantreffen van drugsgelateerde criminaliteit (Damoclesbeleid) en (2) de mogelijkheid om een aanvrager van een vergunning / civiele partij waarmee de gemeente voornemens is een contract aan te gaan te toetsen teneinde te voorkomen dat de gemeente door verstrekking van die vergunning / het aangaan van het contract onbedoeld criminele activiteiten faciliteert (Bibobbeleid).

Zoals gezegd op het niveau van de politie-eenheid wordt een verdiepende investering gedaan om ondermijning terug te dringen of te voorkomen. Dat impliceert echter niet dat we lokaal stil kunnen staan. In de gemeente moet immers het instrumentarium 'op orde' zijn om zowel lokaal als regionaal een bijdrage te kunnen leveren en een waterbedeffect te voorkomen. Om die reden zijn ook in Heemstede deze beleidsvelden nader onder de loep genomen.

Damoclesbeleid

Een van de bevoegdheden is de bevoegdheid van de burgemeester om te besluiten tot sluiting van lokalen en woningen, de Wet Damocles, dat zijn grondslag vindt in artikel 13b van de Opiumwet. In 2015 is al eerder gemeentelijk beleid vastgesteld. Er is echter een aantal aanleidingen om dit beleid te herzien en aan te scherpen: (1) Kort geleden is de Opiumwet uitgebreid, waardoor o.m. (kortgezegd) ook voorbereidingshandeling voor verhandeling of vervaardiging van drugs onder het bereik van de Wet is gekomen. (2) De afgelopen jaren zijn bovendien uitspraken gedaan door rechters waardoor herziening van het beleid nodig was. Recentelijk heeft de burgemeester daarom nieuw beleid vastgesteld, dat ingaat per 1 augustus a.s.

Waar gaat het beleid over

In dit beleid staat beschreven dat de burgemeester kan besluiten tot sluiting als er drugs of bijvoorbeeld een hennepkwekerij wordt aangetroffen in een woning maar ook een niet-woning zoals een winkel, bedrijfspand of garagebox. Het beleid richt zich op het pand niet op de persoon of het bedrijf. Verstoring van de openbare orde en veiligheid is het belangrijkste criterium. Verzwarende factoren zijn o.m. het aantreffen van grote sommen geld, wapens, herhaling.

Doel van het beleid

Het doel van een sluiting is:

- dat een einde komt aan de verboden situatie ter bescherming en herstel van de openbare orde, het woon- en leefklimaat en de volksgezondheid;
- dat herhaling van de overtreding wordt voorkomen;
- kenbaar is welke maatregel kunnen worden getroffen indien de openbare orde door dergelijke vormen van criminaliteit wordt geconstateerd;
- de integriteit van het openbaar bestuur en de samenleving wordt gewaarborgd.

Voor de beoordeling van de zwaarte van het in te zetten middel wordt o.m. aansluiting gezocht bij de aard en de ernst van de geconstateerde feiten (proportionaliteit en subsidiariteit).

Vanzelfsprekend trekt de gemeente samen op met politie en het openbaar ministerie, die verantwoordelijk is voor de strafrechtelijke opsporing en vervolging van de overtreding. Ook wordt intern samengewerkt met het sociaal domein.

Partnerschap

Samenwerking met civiele partners op dit terrein is onmisbaar. Zij kunnen een belangrijke signalerende functie hebben en soms zelfs voorkomen dat criminelen voet aan de grond krijgen in Heemstede door bijvoorbeeld kritisch te zijn op de personen of bedrijven waarmee of waarmee / -voor zij zaken doen, zorgvuldigheid te betrachten bij het sluiten van contracten, intensief beheer uit te voeren t.a.v. vastgoed dat zij verhuren, beheren of (ver)kopen, of voorlichting te geven aan hun klantenkring. De gemeente heeft een groot deel van die zakelijke partners schriftelijk benaderd met het verzoek de krachten te bundelen en hulp aangeboden waar nodig.

Ook inwoners zijn een belangrijke partner. Tijdens de veiligheidsavonden in mei/juni hebben we voorlichting gegeven op dit terrein. De komende tijd gaan we daar op verschillende manieren en in verschillende vormen mee door.

Waar vindt u het beleid

De integrale tekst van het nieuwe Damoclesbeleid is te vinden via <https://bit.ly/313VC6S>.

Bibobbeleid

Het Bibobbeleid is een ander gemeentelijk instrument. Dit beleid voorziet – zoals gezegd – in de mogelijkheid om vergunningaanvragen te toetsen teneinde te voorkomen dat de gemeente door verstrekking van de vergunning onbedoeld criminele activiteiten faciliteert. Een van de conclusies die de Parlementaire Enquête Commissie Van Traa in 1996 trok, was dat de ernst van georganiseerde criminaliteit vooral was gelegen in het grote financiële gewin en de economische macht die daaruit voortvloeit. Die economische macht beperkt zich niet tot de onderwereld, maar dringt in allerlei gedaanten in de bovenwereld door, aldus de commissie. Criminele personen kunnen met al dat geld infiltreren in het economisch leven door onder meer gebruik te maken van bestuurlijke faciliteiten, zoals vergunningen, subsidies en overheidsopdrachten. Dit heeft een aantasting van de integriteit van de overheid tot gevolg. Criminaliteit, georganiseerde criminaliteit, speelt zich niet af op een eiland.

Doel van het beleid

De Memorie van Toelichting bij de Wet Bibob vermeldt het volgende:

“Het openbaar bestuur moet in staat worden gesteld zich te beschermen tegen het risico dat criminele activiteiten worden gefaciliteerd, zowel wat betreft zijn bestuurlijke rol bij het verlenen van subsidies en vergunningen, als in zijn civielrechtelijke rol als contractpartij bij aanbestedingen en andere verbintenissen”.

Bibob is een instrument waarmee niet de zichtbare criminaliteit in de directe woon- of leefomgeving wordt aangepakt. De aandacht gaat niet naar het tegengaan van vandalisme, diefstal, overlast van of door jeugd die als risicofactoren in het integraal veiligheidsbeleid benoemd zijn. Het doel dat men voor ogen heeft met de inzet van het Bibob-instrumentarium is:

- het tegengaan van de aantasting van de leefbaarheid en veiligheid in de gemeente,
- het tegengaan van de aantasting van de rechtsorde en de bestuurlijke slagkracht,
- het tegengaan van de verloedering door de aanwezigheid van criminaliteit,
- het faciliteren van de bestuurlijke aanpak (georganiseerde) criminaliteit,
- het verminderen van de subjectieve gevoelens van onveiligheid.

Hoe we de wettelijke doelstellingen zullen trachten te behalen, zal nader worden toegelicht in het nieuwe gemeentelijke beleid.

Collegebericht

Aanpassing Bibobbeleid in Heemstede

Het huidige beleid stamt uit 2009. Gebaseerd op de wetgeving en het beeld van ondermijning van toen is het beperkt tot 3 sectoren: horeca, speelautomaten en prostitutie. Ook op dit terrein hebben zich echter diverse ontwikkelingen voorgedaan waardoor de wetgeving is aangepast, de domeinen waarop Bibob toepasselijk is, is uitgebreid en het Bibob-beleid in de verschillende gemeenten in onze Eenheid is aangescherpt. Ook in Heemstede behoeft dit beleid uitbreiding en aanscherping. Dit is thans in voorbereiding.

Bevoegdheid tot vaststelling Bibobbeleid

De Bibobtoets is een collegebevoegdheid. Het is gekoppeld aan de vergunningverlenende bevoegdheid van respectievelijk college en burgemeester, afhankelijk van het soort vergunning dan wel de bevoegdheid van het college tot het aangaan van civiele (contractuele) relaties. Het nieuwe beleid zal dan ook door het college respectievelijk de burgemeester worden vastgesteld. E.e.a. impliceert dat de Raad in september zal worden verzocht het thans geldende beleid met ingang van 1 november 2019 in te trekken waarna het college / de burgemeester het nieuwe beleid zal vaststellen en op 1 november in zal laten gaan.

Melden

Signalen van ondermijnende criminaliteit kunnen worden gemeld bij de politie (112 bij nood, 0900-8844 geen spoed wel politie), anoniem bij Meld Misdaad Anoniem via 0800-7000 of rechtstreeks bij de gemeente waarvoor een speciaal emailadres in het leven is geroepen: nietpluis@heemstede.nl.

De politie en/of gemeente gaan vanzelfsprekend zorgvuldig om met de verstrekte informatie. Informatie wordt altijd eerst zelf onderzocht en geverifieerd voordat eventueel actie wordt ondernomen.